

ПРОКОПЕНКО Л.О.

ст гр. ОАБзм-21

БРОДОВСЬКА О.Г.

Фінансова компанія «Абсолют-Фінанс»

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Незважаючи на різні види та специфіку внутрішнього аудиту, успіх перевірки визначається наявністю рекомендацій щодо вирішення існуючих та майбутніх проблем, а показниками якості можуть бути повнота аудиту, ефективність та витрати на його проведення.

Відхилення у бухгалтерській звітності наявні майже завжди. Внутрішні аудитори в ході перевірки зобов'язані виявити ту їх частину, в результаті якої суттєво перекручена звітність у цілому.

Відхилення у бухгалтерській звітності можуть бути суттєвими та несуттєвими, допущені навмисно і ненавмисно. Будь-яка підозра щодо можливих неточностей або невідповідності записів у інформації, що розглядається аудитором, призводить до розширення процедур дослідження з метою спростування або підтвердження сумнівів.

Неточність або невідповідність інформації можуть виникати у результаті протизаконних дій з боку посадових осіб.

Протизаконні дії – це дії посадових осіб, які суперечать законодавству та здійснюються навмисно або ненавмисно. У зв'язку з цим одні протизаконні дії посадових осіб можуть розцінюватись як шахрайство (обман), інші – як помилка. Згідно з Міжнародними стандартами аудиту № 240, термін „шахрайство” означає навмисну дію, яку здійснюють одна або декілька осіб зі складу керівників суб'єкта або третіми особами, що призводить до неправильного подання фінансової звітності. Як шахрайство можуть розглядатися такі:

- маніпуляція, фальсифікація, зміни облікових записів або документів;
- незаконне присвоєння активів;
- приховування або пропуск інформації про операції в облікових записах або документах;
- відображення в обліку неіснуючих операцій;
- неправильне використання облікової політики.

Термін „помилка” означає ненавмисні погрішності, допущені у фінансовій звітності, такі як:

- математичні помилки або описки у облікових записах або даних бухгалтерського обліку;
- упущення фактів або неправильна інтерпретація;
- неправильне застосування облікової політики.

Зобов'язання щодо попередження і виявлення фактів шахрайства та помилок покладаються на керівництво суб'єкта і здійснюються шляхом впровадження й безперервної роботи адекватних систем обліку і внутрішнього аудиту (контролю). Ці системи зменшують, але не виключають повністю можливість шахрайства і помилок.

Досить лаконічним і точним є визначення поняття шахрайства Дж.Робертсоном. Він трактує, що „це навмисне внесення фіктивної інформації у фінансові звіти з метою введення будь-кого в оману, яке несе за собою збиток для інвесторів і кредиторів”.

У статті 190 Кримінального Кодексу України використовується таке визначення шахрайства: „заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом омани або зловживання довірою”.

Таким чином можна зробити висновок, що шахрайство та помилка є відхиленнями:

- від чинного законодавства;
- від нормативних актів, що регулюють діяльність організації й методологію обліку;
- внаслідок недотримання протягом звітного року прийнятої облікової політики відображення в обліку окремих господарських операцій та оцінки майна;
- внаслідок порушення принципу віднесення доходів і витрат до відповідних періодів;
- у результаті недотримання єдності в розмежуванні обліку витрат, які належать до різних класифікаційних груп;
- внаслідок недотримання тотожності даних аналітичного обліку оборотам і залишкам по рахунках синтетичного обліку.

Внутрішній аудитор відповідає за виявлення шахрайства та непомічених чи не виправлених помилок. Всі помилки у звітності належать до одного з видів:

- відсутність ведення обліку;
- помилки у повноті відображення операцій;
- помилки в обґрунтуванні відображених операцій;
- помилки у періодизації;
- помилки у записах;
- помилки в оцінці;

- помилки, які повторюються;
- помилки, пов'язані з необізнаністю з певних питань податкового законодавства.

Якщо помилки працівники припускаються у зв'язку з неухважністю, перенавантаженням, то зовсім інші причини виникнення шахрайства (рис. 1).

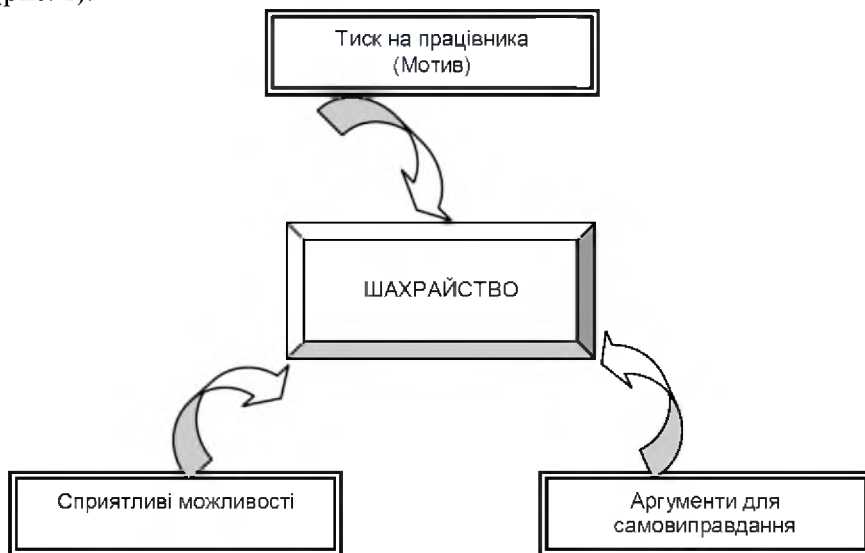

Рис. 1. Визначальні фактори виникнення шахрайства

Існування служби внутрішнього аудиту забезпечує профілактику правопорушень щодо попередження крадіжок та зловживань на підприємстві. З цією метою внутрішнім аудиторам доцільно розробити для підприємства комплекс заходів, вираховуючи специфіку підприємства та його „зон ризику” (табл. 1).

Економічна ефективність досягається за рахунок попередження порушень, своєчасного внесення змін у податкові розрахунки, застосування податкових пільг, раціональної облікової політики, значного скорочення штрафних податкових санкцій. Робота внутрішнього аудитора значно більше може вплинути на ефективність діяльності підприємства, ніж перевірка незалежного зовнішнього аудитора. Внутрішній аудитор більш детально знає структуру підприємства, специфіку функціонування, може більш реально оцінити „людський фактор”. Доцільним буде співпраця внутрішнього аудитора

та планового відділу за напрямками: аналізу складеної звітності; розрахунку показників фінансового стану підприємства на найближчу перспективу; складання прогностного балансу.

Таблиця 1
Комплекс заходів системи внутрішнього аудиту щодо
попередження зловживань

Заходи	Способи	Відповідальні
Облік ресурсів	Забезпечення прозорості процесу руху ресурсів	Бухгалтери, матеріально-відповідальні особи
Нормування витрат ресурсів	Затвердження обмежень технологічних втрат і списання ресурсів	Інженерно-технічні, технологічні, ревізійні служби
Розподіл відповідальності	Супроводження руху ресурсів офіційною передачею відповідальності	Менеджер (середньої ланки)
Впровадження особистих правш прийому на роботу відповідальних працівників	Консультації з попереднім роботодавцем, спеціальне тестування	Менеджер з персоналу'
Турбота про співробітників	Впровадження пакету соціальних гарантій для працівників	Власники компанії, топ-менеджери
Карні заходи	Введення в норму звільнень за статтею за недовіру, штрафування матеріально відповідальних осіб	Працівники усіх рівнів

Для ефективної діяльності внутрішні аудитори підприємства повинні мати специфічні засоби праці: аудиторські стандарти, норми і рекомендації. Стандарти визначають загальний підхід до проведення аудиту, масштаб аудиторської перевірки, види звітів аудиторів, питання методології, а також базові принципи, яких повинні дотримуватися усі представники цієї професії незалежно від умов, у яких проводиться аудит. Для організації внутрішнього аудиту підприємствам доцільно розробляти унікальні стандарти. За допомогою стандартів внутрішнього аудиту здійснюється регулювання його діяльності (права, обов'язки, відповідальність) та взаємовідносин

зі службами і спеціалістами під час проведення аудиторських перевірок конкретної ділянки обліку або підрозділу.

Література:

1. Адамик О.В. Використання інструментів Data Mining для аналізу кошторису бюджетних установ // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 грудн. 2015 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2015. – 373 с. – С. 233-235

2. Голяш І. Внутрішній аудит у системі антикризового управління підприємством // Соціально-економічний розвиток країни: зарубіжний та вітчизняний досвід: міжн. наук.-практ. конф. – 2015. – С. 107-109

3. Саченко С., Голяш І. Аудит безпеки підприємства у сфері застосування інформаційних технологій // Наукове видання «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу» Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2012. – Випуск 1(22). – С. 90-95

4. Саченко С.І. Облік і внутрішньогосподарський контроль виробничих витрат на хлібопекарних підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. ТНЕУ, 2007

5. Adamyk O. Audit of Accounting Staff in Computer-Based Environment // Economic and social development of Ukraine in XXI century: national vision and globalization challenges: Collection of scientific articles/ – Draft2Digital Publishing House, 2017. – 185 p. ISBN 978-0-692-87589-6. – P. 152-153.